

1. HANKKEET, JOITA PAINOTETAAN LÄÄNINHALLITUSTEN TEHTÄVIEN JOUKOSSA

Nämä hankkeet koskevat kaikkia läänejä ja ne on valittu painopistealueiksi vuodelle 2008.

1.1 Helposti leviävien eläintautien valmiuden kehittäminen

1.1.1 Valmiussuunnitelmien päivitys

Läänikohtaiset valmiussuunnitelmat helposti leviävien eläintautien varalta päivitetään toimipistekohtaisesti vuosittain ja toimitetaan Eviran EHYT-yksikköön tammikuun loppuun mennessä. Valmiussuunnitelmien päivittämisestä säädetään suu- ja sorkkataudin vastustamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä 5/EEO/96. Päivittämisen tarkoituksena on varmistaa, että läänien jokaisella toimipisteellä on aina eläintautitapauksen sattuessa käytettävissään riittävät tilat ja varusteet ja että yhteystiedot ja tiedot käytettävissä olevista resursseista ovat ajan tasalla.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 6 htp.

1.1.2 Valmiusvarastojen inventaario ja tarvittava täydennys

Valmiusvarastojen näytteenotto- ja muu välineistö inventoidaan ja täydennetään tarvittaessa joko valmiussuunnitelman päivittämisen yhteydessä tai viimeistään toukokuun loppuun mennessä vuosittain. Valmiusvarastoissa tulee olla vähintään "Toimintaohjeet eläinlääkäreille helposti leviävien eläintautien varalta" -kansion kohdassa A2.2 "Kirjanpito ja toiminnan järjestäminen kriisikeskuksissa" lueteltu välineistö.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 3 htp, toimistotyöhön 2 htp.

1.1.3 Valmiusharjoitukset ja -koulutus

Läänin alueen valmiuseläinlääkärien koulutustasoa on jatkuvasti ylläpidettävä varmistamalla kullekin valmiuseläinlääkärille mahdollisuus valmiuskoulutukseen osallistumiseen vuosittain. Valmiusasioista vastaavan läänineläinlääkäriin tulee antaa valmiuskoulutusta vuosittain vähintään kahden työpäivän aikana siten, että mahdollisimman monella valmiuseläinlääkärillä on mahdollisuus osallistua koulutukseen ainakin yhtenä työpäivänä. Annettavan teoriakoulutuksen voi korvata valmiusharjoituksella, jolloin voidaan käytännössä harjoitella jotakin tai kaikkia eläintautivalmiuden osa-alueita (kts. myös kohta 1.1.4) tai soveltuvin osin eläintautitapaukseen tai -epäilyyn liittyvällä käytännön toiminnalla. Läänien on pidettävä kirjaa koulutuksiin tai valmiusharjoituksiin osallistuneista valmiuseläinlääkäreistä.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 12 htp, toimistotyöhön 2 htp.

1.2 Täydentävien ehtojen kokonaisarviointi ja kehittämisehdotusten tunnistaminen

Neuvoston asetuksen 882/2004 mukaan valvontaviranomaisen on varmistettava virallisen valvonnan puolueettomuus, laatu ja yhdenmukaisuus. Vuosien 2005-2007 valvontatulosten ja valvontakokemusten perusteella arvioidaan eläinlääkintähuollon valvonnan toteuttamista ja tunnistetaan kehitystarpeita säädöksissä, ohjeistuksissa ja toimintaprosesseissa.

Lisäksi erityisenä painopistealueena: Valvonnan vaatimuksenmukaisuutta tullaan arvioimaan vertaamalla täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin tarkastajan (virkaeläinlääkäri) toimintaa kansalliseen ja yhteisön eläinsuojelulainsäädäntöön, Eviran antamiin valvontaohjeisiin sekä tuottajien omiin näkemyksiin valvontaindikaattorien tasosta.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 3 htp.

1.3 Eläinsuojeluauditoinnit

Neuvoston asetus 882/2004 edellyttää valvontaviranomaisten auditointeja. Läänineläinlääkärit auditoivat EU-eläinsuojelutarkastusten yhteydessä kunnaneläinlääkäreitä. Evira suorittaa hallinnollista auditointia eläinten hyvinvoinnin osalta. Auditointien avulla pyritään yhtenäistämään eläinsuojeluvalvontaa ja parantamaan sen laatua sekä edistetään eläinten hyvinvointia.

Lääninhallitusten tulisi auditoida eläinsuojeluvalvonnan osalta alueensa kunnaneläinlääkäreistä vuosittain 2 - 4 %.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 3 htp.

1.4 Nautarekisterin hyödyntäminen riskiperusteisen hyvinvointivalvonnan kehittämisessä

Neuvoston asetus 882/2004 edellyttää jäsenvaltioiltaan riskiperusteista valvontaa. Riskiperusteisen päätöksenteon menetelmien kehittämisessä eläinten hyvinvointivalvontaan toteutetaan vuonna 2008 nautarekisteripohjaisen menetelmän kehittäminen. Vuonna 2008 kartoitetaan tiloja, joilla nautojen kuolleisuus on keskimääräistä korkeampi. Nautarekisterin ja käsittelylaitoksen tilastoihin perustuvan alustavan selvityksen perusteella hävitettävien nautojen lukumäärä näyttäisi lisääntyneen viime vuosina. Eläinten kuolleisuus on yksi eläinten hyvinvointi-indikaattori. Hyvinvointiongelmien voi myös viitata se, että tilalla ilmenee epäuskottavan suuri määrä kotona teurastetuksi ilmoitettuja eläimiä tai että tilalta ei tule tapahtumia nautarekisteriin. Projektin tarkoituksena on selvittää alueet ja tilat, joilta tulee eniten ruhoja hävitykseen sekä joille on merkitty runsaasti kotiteurastuksia tai niukasti rekisteritapahtumia ja pyrkiä näin kartoittamaan ns. korkean riskin tilat eläinten hyvinvoinnin suhteen. Tuloksia voidaan hyödyntää mm. valvontaotannoissa sekä kohdistetuissa valvontatarkastuksissa.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 2 htp.

1.5 Sivutuoteasetuksen ja MMM:n asetuksen N:o 1374/2004 mukainen sivutuotteiden hävittämisen valvonnan tehostaminen

Hankkeen tavoite on varmistaa eläimistä saatavien sivutuotteiden säädösten mukainen hautaaminen sekä varmistaa, ettei sivutuotteita hylätä eikä sijoiteta tai käsitellä ilman valvontaa.

Sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1774/2002 artiklan 24 mukaan toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta em. tavoitteet toteutuvat. Sivutuotteiden hautaamisesta ja siihen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta on kansallisesti säädetty MMMa N:o 1374/2004 § 8.

Syrjäisillä alueilla sallitun sivutuotteiden hautaamisen on oltava viranomaisen valvomaa. Toimijoiden on ilmoitettava märehitijöiden raatojen sekä muiden kuin kokonaisten raatojen hautaamisesta alueensa kunnaneläinlääkärille ennen hautaamista, jotta kunnaneläinlääkäri voi tarvittaessa käydä tarkastamassa haudattavat sivutuotteet, hautaamispaikan ja laitteet. Kunnaneläinlääkärien tulee pitää rekisteriä saamistaan ilmoituksista ja toimittaa rekisterin sisältö lääneihin vuosittain edelleen Eviraan toimitettavaksi. Nautarekisterin, käsittelylaitoksen tilastojen ja Eviraan saapuneiden tietojen perusteella näyttää siltä, että hautaamista koskevista rajoituksista tiedottamista on lisättävä ja valvontaa tehostettava.

Sivutuotteiden hautaamisia tarkastetaan 3 - 5 kpl läänineläinlääkäreiden toimialuetta kohden. Tarkastuskohteet kunnissa valitaan saatujen hautaamisilmoitusten, nautarekisterin tietojen ja pistokoeluntuotoisesti MMM:n asetuksen 1374/2004 § 4 mukaisten toimijoiden joukosta. Toimialueet kokoavat alueensa tulokset ja toimittavat ne Eviraan yhteenvedoa varten. Tarkastuksia tehdään arviolta koko maassa yhteensä 40 kpl vuodessa.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 3 htp.

1.6 Kehitetään elintarvikevalvontaa valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Seurataan ja edistetään edelleen kuntien seudullistamista/yhteistyötä.

Valtioneuvosto antoi 30.10.2003 periaatepäätöksen elintarvikevalvonnan kehittämisestä. 1.3.2007 valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen kohdan "Toimenpiteet – seudullinen yhteistyö" tarkistamisen, jolla sovitettiin yhteen ympäristöterveydenhuollon kehittäminen kunta- ja palvelurakennemuutoksesta 23.2.2007 annetun lain, nk. puitelain, toteutusaikataulun kanssa. MMM, STM ja KTM antoivat 20.3.2007 suositukset kunta- ja palvelurakennemuutoksen toimeenpanosta ympäristöterveydenhuollon osalta (MMM 989/99/2007).

Puitelaki ja sen nojalla annettu valtioneuvoston asetus 173/2007 edellyttävät, että kunnat toimittavat 31.8.2007 mennessä kunta- ja palvelurakennetta koskevat tiedot valtioneuvostolle. Periaatepäätöksen tarkennuksessa todetaan, että valtioneuvostolle annetaan lisäksi valtuus ratkaista yksittäisen kunnan kuuluminen yhteistoiminta-alueeseen, mikäli kunta ei ole tehnyt päätöstä asiassa 1.6.2009 mennessä. Periaatepäätöksessä olevien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden tulisi olla toiminnassa viimeistään vuoden 2012 lopussa.

Ympäristöterveydenhuollon seudullistamisen seuranta ja edistäminen toteutetaan lääninhallituksissa koko ympäristöterveydenhuollon yhteisenä hankkeena. Asiaa valmistellaan lääninhallitusten ja Eviran yhteisessä työryhmässä.

Yhteistyötä markkinoidaan päättäjille ja terveystalouden johtajille.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 15 htp.

1.7 Kehitetään elintarvikevalvonnan laatua

Lääninhallitus arvioi kuntien elintarvikevalvontasuunnitelmat ja tarkastaa niiden noudattamista. Lääninhallitus jatkaa kuntien elintarvikevalvonnan auditointeja (entinen vaatimusten mukaisuuden arviointi eli VAMU).

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 60 htp.

1.8 V. 2007 toteutuneen elintarvikevalvonnan ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan raportointi Eviralle

Lääninhallitus arvioi alueellaan v. 2007 toteutunutta elintarvikevalvontaa kunnista koottavien elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruulomakkeiden (ELTU), kuntien valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointiraporttien sekä tekemiensä auditointien avulla. Vuoden 2007 arviointi on ensimmäinen laatuaan ja se on osa valvonta-asetuksen (EY) N:o 882/2004 tarkoittamaa vuosiraportointia. Arviointi ja yhteenveto kuntien tekemästä elintarvikevalvonnasta toteutetaan komissiossa laadittavan raportointiohjeen sekä Eviran antamien ohjeiden mukaisesti. Yhteenveto elintarvikevalvonnasta lähetetään Eviraan 15.4.2008 mennessä.

V. 2007 toteutuneen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan osalta lääninhallitus tallentaa omat ja muiden tahojen toimittamat valvontatiedot tietojärjestelmiin ja tekee yhteenvetoon alueensa eläintauti- ja hyvinvointivalvonnasta. Eläinten terveyden valvontaan liittyvä tiedot, joita ei tallenneta tietojärjestelmiin, raportoidaan suoraan Eviraan. Yhteenveto eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta lähetetään Eviraan maaliskuun 2008 loppuun mennessä.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 25 htp, toimistotyöhön 2 htp.

1.9 Ennakkokyselyt elintarvikevalvonnan auditointien apuvälineinä

Kunnan elintarvikevalvonnan auditoinnin rinnalle ja avuksi kehitetään ennakkokyselyjä (desk studies) valvontakohteiden valvonnan auditointia varten. EU-komissio (Food and Veterinary Office FVO) on tehnyt vastaavia kyselyjä joidenkin elintarvikeryhmien valvonnasta. Kyselyjen avulla saadaan tietää valvonnan tasosta ja tulosten avulla voidaan valita kohteet, joiden valvontaa tullaan tulevaisuudessa auditoimaan. Lääninhallitus ja kunta saavat kyselystä arvokasta tietoa elintarvikevalvonnan kehittämistä varten.

Vuonna 2008 valvontaa kuvaava kirjallinen kysely tehdään kuntiin, joissa on pitopalvelutoimintaa. Evira arvioi, että tällaista toimintaa on suurimmassa osassa kuntia/kuntayhtymiä. Pitopalvelutoiminta valittiin kohteeksi, koska sen katsotaan olevan hygienisesti riskialtista toimintaa erityisesti ruokien kuljetusten, säilytyksen ja muiden erityisolosuhteiden vuoksi. Pitopalveluun liittyy myös erityisruokavaliovalmisteiden (mm. gluteenittomat tuotteet) valmistusta ja tarjoilua, mikä täytyy ottaa huomioon omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa.

Projekti käynnistyy vuoden 2007 lopussa siten, että Evira perustaa työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää kyselylomake kunnallisesta pitopalvelutoiminnan valvonnasta. Lääninhallitukset selvittävät, missä kunnissa on pitopalvelutoimintaa, antavat projektista koulutusta ja neuvontaa, laativat yhteenvetotaulukot sekä tiedottavat alueellisesti. Evira ja lääninhallitukset yhdessä analysoivat tuloksia ja laativat toimenpidesuunnitelman tulosten perusteella.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 25 htp,

1.10 Elintarvikevalvonnan malliasiakirjojen laatiminen

Evira valmistelee yhdessä lääninhallitusten kanssa elintarvikevalvonnan malliasiakirjoja, muistilistoja, lomakkeita ym. valvonnassa tarvittavaa materiaalia. Tarkoitus on yhtenäistää kuntien valvontaa ja toimijoihin kohdistuvia toimenpiteitä ja tiedonsaantia ja siten harmonisoida valvontaa koko maassa.

Projektiin nimetään eri valvontaviranomaisista koostuva työryhmä, jonka tehtävänä on käydä läpi malliasiakirjojen yms. tarve ja priorisointi. Työssä otetaan huomioon kuntien eri yhteyksissä (mm. Yterva, Elintarvikevirasto Evin tekemä kartoitus) esittämät toiveet ja hyödynnetään olemassa olevaa materiaalia.

Valmiit mallit tallennetaan Eviran kotisivulle siten, että ne ovat valvontaviranomaisten helposti hyödynnettävissä ja ne siirretään myös valmistuvaan valvontaviranomaisten ekstranettiin.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 15 htp.

1.11 Järjestetään työnohjaus- ja koulutustilaisuuksia valvontaviranomaisille

Eviran ja lääninhallitusten yhteinen työryhmä laatii suunnitelman koulutuksesta, jota Evira tarjoaa lääninhallituksille vuonna 2008. Koulutus sisältää elintarvikevalvonnan ja eläinten hyvinvoinnin yleiskoulutusta sekä hankkeisiin/projekteihin liittyvää koulutusta. Koulutuksen avulla pyritään varmistamaan se, että lääninhallitukset kouluttavat kuntia yhdenmukaisesti. Lääninhallitukset laativat suunnitelman kuntien koulutuksesta ja järjestävät tämän mukaisesti kuntien valvontaviranomaisille työnohjaustilaisuuksia. Evira ja läänit laativat myös koulutusaineistoa.

Lääninhallitukset kokoavat tiedot koulutusaiheista ja koulutukseen osallistujista Eviran ohjeiden mukaan ja toimittavat tiedot edelleen Eviralle.

Itä-Suomen lääninhallitus varaa resursseja 40 htp, toimistotyöhön 4 htp.